

MỘT SỐ ĐIỂM MỚI VỀ ĐIỀU KIỆN VAY NƯỚC NGOÀI KHÔNG ĐƯỢC CHÍNH PHỦ BẢO LÃNH

THANH MAI

Ngày 30/06/2023, Ngân hàng Nhà nước đã ban hành Thông tư 08/2023/TT-NHNN quy định về điều kiện vay nước ngoài không được Chính phủ bảo lãnh (**Thông tư 08**). Sau khi có hiệu lực thi hành kể từ ngày 15/08/2023 (trừ quy định về giới hạn vay ngắn hạn nước ngoài sẽ có hiệu lực từ ngày 01/01/2024), Thông tư 08 sẽ thay thế Thông tư 12/2014/TT-NHNN về hướng dẫn về quản lý ngoại hối đối với việc vay, trả nợ nước ngoài của doanh nghiệp (**Thông tư 12**). Bên cạnh các quy định chung về nguyên tắc sử dụng vốn vay, khoản vay nước ngoài dưới hình thức nhập khẩu hàng hóa trả chậm, phương án cơ cấu lại khoản nợ nước ngoài..., Thông tư 08 tập trung xây dựng các điều kiện áp dụng chung cho các bên đi vay và điều kiện riêng đối với 02 nhóm đối tượng đi vay là (i) tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài và (ii) bên đi vay không phải là tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài. Bài viết sẽ tập trung giới thiệu các quy định liên quan đến nhóm đối tượng đi vay tại điểm (ii) nêu trên. Dưới đây là một số nội dung nổi bật của Thông tư 08:

Thứ nhất, bổ sung nguyên tắc sử dụng vốn vay nước ngoài và quy định về khoản vay nước ngoài dưới hình thức nhập khẩu hàng hóa trả chậm. Theo đó, bên đi vay chịu trách nhiệm toàn diện trong việc sử dụng vốn vay nước ngoài theo đúng mục đích được quy định tại Thông tư 08. Trường hợp khoản vay đã được rút vốn nhưng tạm thời chưa sử dụng cho các mục đích vay nước ngoài hợp pháp, bên đi vay có thể sử dụng nguồn tiền từ khoản vay này để gửi tiền tại các tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài đang hoạt động tại Việt Nam với kỳ hạn gửi tối đa không quá 01 tháng. Lưu ý rằng trường hợp khoản vay nước ngoài dưới hình thức nhập khẩu hàng hóa trả chậm không phải tuân thủ các điều kiện vay nước ngoài tại Thông tư 08. Thay vào đó, bên đi vay nước ngoài dưới hình thức nhập khẩu hàng hóa trả chậm chịu trách nhiệm tuân thủ các quy định hướng dẫn về quản lý ngoại hối đối với việc vay, trả nợ nước ngoài của doanh nghiệp, các quy định của pháp luật về thương mại, quản lý ngoại thương và các quy định khác của pháp luật có liên quan.

Thứ hai, quy định về phương án cơ cấu lại khoản nợ nước ngoài. Cụ thể, Thông tư 08 định nghĩa phương án cơ cấu lại khoản nợ nước ngoài (**Phương án cơ cấu nợ**) là tổng hợp các thông tin về việc sử dụng vốn vay nước ngoài mới để trả nợ khoản vay nước ngoài hiện hữu hợp pháp. Phương án cơ cấu nợ của bên đi vay phải được cấp có thẩm quyền phê duyệt theo quy định của pháp luật. Các nội dung cơ bản trong phương án cơ cấu nợ gồm: (i) Thông tin về bên đi vay nước ngoài; (ii) Thông tin về khoản vay và dư nợ khoản vay nước ngoài hiện hữu; (iii) Thông tin về khoản vay nước ngoài mới; (iv) Thẩm quyền phê duyệt phương án cơ cấu nợ; (v) Các nội dung khác (nếu có).

Thứ ba, quy định cụ thể về mục đích vay nước ngoài. Theo Điều 17, Thông tư 08, bên đi vay chỉ được sử dụng vốn vay ngắn hạn nước ngoài để cơ cấu lại các khoản nợ nước ngoài và thanh toán các khoản nợ ngắn hạn phải trả bằng tiền của bên đi vay, trong đó các khoản nợ ngắn hạn phải trả là các khoản nợ phát sinh trong quá trình thực hiện dự án đầu tư, kế hoạch sản xuất kinh doanh, dự án khác của bên đi vay và được xác định căn cứ theo quy định của pháp luật hiện hành hướng dẫn về chế độ kế toán doanh nghiệp. Trong trường hợp bên đi vay thuộc đối tượng phải đảm bảo các chỉ tiêu an toàn tài chính theo pháp luật chuyên ngành, bên đi vay được sử dụng vốn vay ngắn hạn nước ngoài để phục vụ hoạt động nghiệp vụ của bên đi vay có thời hạn sử dụng vốn không quá 12 tháng kể từ thời điểm rút vốn khoản vay nước ngoài. Với các khoản vay trung, dài hạn nước ngoài, bên đi vay chỉ được vay để (i) thực hiện dự án đầu tư của bên đi vay; (ii) thực hiện kế hoạch sản xuất, kinh doanh, dự án khác của bên đi vay; và (iii) cơ cấu lại khoản nợ nước ngoài của bên đi vay. Bên cạnh đó, mục đích của vay ngắn hạn hay trung, dài hạn đều phải phù hợp với phạm vi ngành nghề đăng ký kinh doanh, giấy phép thành lập hoặc giấy chứng nhận đầu tư,... của bên đi vay. Trước đây, Thông tư 12 chỉ có quy định chung như mục đích vay là để thực hiện phương án sản xuất, kinh doanh của

bên đi vay hoặc cơ cấu lại các khoản nợ nước ngoài mà không làm tăng chi phí vay.

Thứ tư, quy định về giới hạn vay nước ngoài. Theo đó, Điều 18 Thông tư 08 quy định 03 trường hợp giới hạn vay đối với bên đi vay không phải là tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài, tiêu biểu:

- Vay nước ngoài để thực hiện dự án đầu tư: Bên đi vay cần đảm bảo 02 nội dung là (i) Số dư nợ gốc của các khoản vay trung, dài hạn trong nước và nước ngoài của bên đi vay (bao gồm cả các khoản vay ngắn hạn được gia hạn và ngắn hạn quá hạn thành trung, dài hạn) phục vụ cho dự án đầu tư tối đa *không vượt quá giới hạn vay vốn của dự án đầu tư*; và (ii) Giới hạn vay vốn của dự án đầu tư theo nội dung (i) là phần chênh lệch giữa tổng vốn đầu tư của dự án đầu tư và vốn góp của nhà đầu tư ghi nhận tại Giấy chứng nhận đầu tư, Giấy chứng nhận đăng ký đầu tư, văn bản chấp thuận chủ trương đầu tư.
- Vay nước ngoài để thực hiện kế hoạch sản xuất, kinh doanh, dự án khác của bên đi vay: Số dư nợ vay trung, dài hạn trong nước và nước ngoài của bên đi vay (bao gồm cả các khoản vay ngắn hạn được gia hạn và ngắn hạn quá hạn thành trung, dài hạn) phục vụ cho mục đích này *không vượt quá tổng nhu cầu vốn vay tại Phương án sử dụng vốn vay nước ngoài* đã được cấp có thẩm quyền phê duyệt theo quy định của pháp luật.
- Vay nước ngoài để thực hiện cơ cấu lại khoản nợ nước ngoài của bên đi vay: Số tiền vay nước ngoài phục vụ mục đích cơ cấu lại khoản nợ nước ngoài tối đa *không vượt quá tổng giá trị dư nợ gốc, số tiền lãi, phí chưa thanh toán của khoản nợ nước ngoài hiện hữu và phí của khoản vay mới được xác định tại thời điểm cơ cấu...*

Lưu ý thêm rằng các khoản vay ngắn hạn nước ngoài để thực hiện dự án đầu tư, và thực hiện kế hoạch sản xuất, kinh doanh, dự án khác của bên đi vay không phải tuân thủ quy định về giới hạn vay nước ngoài.

MỘT SỐ BÌNH LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

Các quy định của Thông tư 08 bên cạnh việc kế thừa một số nội dung của Thông tư 12, đã sửa đổi, bổ sung nhiều nội dung liên quan đến điều kiện vay nước ngoài không được Chính phủ bảo lãnh. Nhằm tăng tính linh hoạt cho doanh nghiệp, Thông tư 08 bổ sung quy định như cho phép doanh nghiệp gửi ngân hàng đối với khoản vay đã được rút vốn nhưng tạm thời chưa sử dụng cho các mục đích vay nước ngoài hợp pháp. Ngoài ra, Thông tư 08 cũng giới hạn hạn mức vay và giới hạn hoạt động vay ngắn hạn của doanh nghiệp khi chỉ cho phép doanh nghiệp vay ngắn hạn nước ngoài để cơ cấu lại các khoản nợ nước ngoài,... Các doanh nghiệp cần cập nhật và nghiên cứu các quy định của Thông tư 08 để chủ động xây dựng kế hoạch tài chính phù hợp với tình hình hoạt động của doanh nghiệp nhưng vẫn đảm bảo tuân thủ các quy định của Ngân hàng nhà nước.